

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5030014

ชื่อโครงการ : กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการส่งออกและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ชื่อนักวิจัย : จักรกฤษณ์ ควรพจน์¹, บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์²

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ²สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

email address : jakkrit@uow.edu.au

ระยะเวลาโครงการ : มีนาคม 2550 – กรกฎาคม 2551

เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อการส่งออกและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

วิเคราะห์ประเด็นปัญหาสำคัญในการบังคับใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ศึกษาประเด็นสำคัญในความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ศึกษาบทบาทของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในทางเศรษฐกิจสังคม โดยเน้นบทบาทในการส่งเสริมการส่งออกและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

การวิจัยนี้จะครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) แนวคิดทางทฤษฎีว่าด้วยหลักกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยศึกษากฎหมายไทยเปรียบเทียบกับความตกลงระหว่างประเทศ อันได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property 1883) ความตกลงกรุงแมดริดว่าด้วยการปราบปรามสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาของสินค้าที่ใช้ไม่ถูกต้องหรือปลอมแปลง (Madrid Agreement for the Repressing of False or Deceptive Indication of Source on Goods 1891) ความตกลงกรุงลิสบอนว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (Lisbon Agreement for the Protection of Appellation of Origin and their International Registration 1958) ความตกลงทริปส์ และความตกลงทวิภาคีหรือเอฟทีเอที่เกี่ยวข้อง
- 2) วิเคราะห์กรณีศึกษาบทบาทของกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าที่มีความสำคัญของไทย โดยจะเลือกศึกษาสินค้าสองชนิดคือ “ข้าวหอมมะลิ” และ “ผ้าไหมไทย” โดยจะชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่อาจเพิ่มขึ้นหากรัฐส่งเสริมให้มีการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้านี้ดังกล่าว โดย

จะศึกษาประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในสองลักษณะคือ ประโยชน์ในการส่งออก และประโยชน์ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

3) วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและวิธีการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมการส่งออกของประเทศ และแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

4) วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเจรจาการค้าในประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศในองค์การการค้าโลก และการเจรจาการค้าทวิภาคีและภูมิภาคนิยม เช่น เอฟทีเอ และอื่นๆ

วิธีการศึกษาจะเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) การสัมภาษณ์ (Interviews) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field research) และการระดมความคิดของนักวิจัย

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical indications) มีบทบาทและความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นในธุรกิจการค้าในปัจจุบัน การค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงอันเนื่องมาจากมีแหล่งผลิตในบางพื้นที่ เช่น ไวน์ สุรา เนยแข็ง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย น้ำหอม ชีการ์ ฯลฯ มีมูลค่าที่สูงมาก อันเป็นผลมาจากความต้องการของประชาชนที่จะบริโภคสินค้าคุณภาพ ผูกพันกับกำลังซื้อที่เพิ่มมากขึ้นของผู้บริโภค พื้นที่บางประเทศหรือบางภูมิภาคได้กลายเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง เนื่องจากพื้นที่นั้นมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ อากาศ หรือสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตสินค้าหรือต่อการทำให้สินค้านั้นมีคุณภาพดี แต่คุณภาพ คุณลักษณะ หรือชื่อเสียงของสินค้า ก็ยังอาจเกิดจากการที่ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นได้พัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิต จนมีความเชี่ยวชาญหรือมีเทคนิควิธีการผลิตที่ดีได้เช่นกัน

การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เกี่ยวข้องโดยตรงกับภูมิปัญญาชาวบ้านและชุมชนท้องถิ่นซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว โครงการวิจัยนี้ได้ศึกษาบทบาทของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยศึกษาความเป็นไปได้ของการที่รัฐจะใช้กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อควบคุมกำกับคุณภาพของสินค้าที่ผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุ้มครองชื่อเสียงและความนิยมของสินค้าชุมชน ไม่ว่าจะเป็นความนิยมที่มีในประเทศหรือในตลาดโลก และใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจสังคมอื่นๆ เช่น เพื่อช่วยให้เกิดการส่งออกสินค้าชุมชน สร้างรายได้ แก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาชนบท อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ดำรงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สร้างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการชุมชน และวัตถุประสงค์ทางสังคมอื่นๆ ซึ่งทั้งหมดนี้จะสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยเน้นในบทบาทของกฎหมายลักษณะนี้ในการส่งเสริมการส่งออก และในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

คำหลัก : สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, การส่งออก, ชุมชนท้องถิ่น, ข้าวหอมมะลิ, ผ้าไหมไทย

Abstract

Project Code : RDG5030014

Project Title : Legal Protection of Geographical Indications for Export Promotion and Empowering Local Communities

Investigators : Kuanpoth J.¹ Srethasirote B.²

¹ Faculty of Law, University of Wollongong, ² National Human Right Commission Office

email address :

jakkrit@uow.edu.au

Project Duration : March 2007 – July 2008

To study the role of law for the protection of geographical indications in export promotion and in empowering local communities;

To analyse major issues concerning the enforcement of the Protection of Geographical Indications Act B.E. 2546

To study major issues regarding international agreements for the protection of geographical indications

To study the socio-economic implications of geographical indications, particularly the role of geographical indications for export promotion and for empowering local communities

The scope of the study can be summarized as follows:

1) The project aims to study conceptual framework and legal theories relating to protection of geographical indications. It will carry out comparative analysis of Thai law *vis a vis* international agreements including the Paris Convention for the Protection of Industrial Property of 1883), the Madrid Agreement for the Repressing of False or Deceptive Indication of Source on Goods of 1891, the Lisbon Agreement for the Protection of Appellation of Origin and their International Registration of 1958), the TRIPS Agreement, and various bilateral and free trade agreements

2) The project will also undertake case studies in relation to the roles of geographical indications law for the protection of goods of particular significance to Thailand including

“Jasmine rice” and “Thai silk”. In an attempt to do this, it will highlight the benefits of geographical indication protection for export promotion and for empowering local communities

3) Based on the findings of these research activities, policy implications and options for Thailand will be identified regarding the improvement of law and procedures for protection of geographical indications in order that the law can be used for export promotion and for empowering local communities.

4) The project will also provide policy recommendations regarding trade negotiations on issues concerning geographical indications protection, including multilateral negotiations at the World Trade Organization and bilateral and regional trade negotiations (e.g. free trade agreements and others).

Research methodologies used in this project are documentary research, field research and discussion and brain storming among researchers involved.

Nowadays, geographical indications (GI) are increasingly significant in international business transactions. GIs identify a good as originating in a particular territory, or a region or locality in that territory, where a given quality, reputation or other characteristic of the good is essentially attributable to its geographical origin. GIs refer not only to products with quality characteristics that are attributable to a region but also to the reputation of a product. Thus, it is permissible to apply GIs to goods that enjoy reputations stemming from local innovativeness (craft goods), rather than physical characteristics emanating from climate or soil quality. Products protected under GIs may include: wine, spirits, cheese, textile clothing, perfumes, cigar, etc.

GIs are considered as somewhat more consistent form of an intellectual property rights (IPR) instrument compared to other IPRs and therefore complementary to the culture and practices of local communities. In this way geographical indications are viewed as a potential IPR instrument, which blends well with the ethos of the holders of traditional knowledge and as a consequence much attention has been drawn towards protecting the rights of indigenous and local communities over protection of their traditional knowledge via geographical indications. GIs are understood by consumers to denote the origin and the quality of products. They also have acquired valuable reputations, which, if not adequately protected, may be misrepresented by dishonest commercial operators. The overall objective of this project is to explore policy options to ensure that the protection of GIs contributes to promoting the goals of sustainable development. Specifically, the project aims to examine the potential of GI protection for achieving the goals of export expansion, income generation, economic growth, rural

development, environmental and biodiversity protection, management of rural organisation, and social goals. Finally, it will work towards facilitating informed policy making for using GI protection for export promotion and strengthening local communities.

Keywords : geographical indications, exports, local communities, Jasmine rice, Thai silk